https://doi.org/10.32849/2409-9201.2025.25.42

УДК 347.95: 347.91 (474.2+477): 004

ВИКОНАВЕЦЬ У ЦИФРОВІЙ ДЕРЖАВІ: ЕСТОНСЬКИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ

Андрій АВТОРГОВ

кандидат юридичних наук,
науковий співробітник

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (Київ)

https://orcid.org/0009-0002-1295-5587

Юрій БІЛОУСОВ

кандидат юридичних наук, професор,
провідний науковий співробітник

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (Київ)

https://orcid.org/0000-0002-9209-0378

У статті здійснено комплексний аналіз організації системи примусового виконання судових рішень в Естонській Республіці з акцентом на функціонування інституту приватних судових виконавців (kohtutäitur). Автор розглядає основні етапи реформи виконавчого провадження, що відбулася в Естонії з 2001 року, та зіставляє її із реформою, започаткованою в Україні у 2016 році, в результаті якої було впроваджено змішану модель із залученням приватних виконавців. Особливу увагу приділено нормативно-правовим засадам діяльності естонських судових виконавців, принципам їхньої професійної незалежності, механізмам підзвітності, умовам доступу до професії, а також процедурі цифрового виконання. Зокрема вказано на високий рівень диджиталізації: виконавці мають прямий доступ до державних реєстрів, здійснюють арешти рахунків у режимі реального часу та проводять реалізацію майна через електронні аукціони. Роль Палати судових виконав-

The Bailiff in a Digital State: The Estonian Experience of Organising the Enforcement of Judgments

Andrii AVTORGOV

Candidate of Law,
Researcher

Academician F.H. Burchak Scientific Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of the NALS of Ukraine (Kyiv)

Yuriy BILOUSOV

Candidate of Law, Professor,
Leading Researcher

Academician F.H. Burchak Scientific Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of the NALS of Ukraine (Kyiv)

This article provides a comprehensive analysis of the enforcement system of court decisions in the Republic of Estonia, with a particular focus on the functioning of the institution of private bailiffs (kohtutäitur). The study examines the key stages of the enforcement reform launched in Estonia in 2001 and compares it to Ukraine's reform initiated in 2016, which introduced a mixed model involving private enforcement officers. Special attention is devoted to the legal framework governing Estonian bailiffs, their professional independence, accountability mechanisms, entry requirements to the profession, and the digitalisation of enforcement procedures. Notably, Estonian enforcement officers have direct digital access to state registers, can impose account freezes in real time, and conduct asset sales via a national online auction platform. The Chamber of Bailiffs and Bankruptcy Trustees plays a central role in professional oversight, disciplinary proceedings, and continuous training. Based on Estonia's

ців та арбітражних керуючих визначена як ключова в питаннях професійного контролю, дисциплінарної відповідальності та безперервного навчання. На основі досвіду Естонії сформульовано низку висновків щодо потенційної імплементації окремих елементів цієї моделі в українське законодавство. Серед них — розширення повноважень приватних виконавців, запровадження повної цифрової інтеграції в державну інформаційну інфраструктуру, уточнення статусу виконавця як публічно-правового суб'єкта, що діє поза системою державної служби. Стаття аргументує доцільність переходу від формального закріплення функцій до реального забезпечення незалежності, функціональності та підзвітності виконавців як запоруки ефективного правосуддя.

Ключові слова: kohtutäitur, судовий виконавець, Естонія, приватне виконання, цифрова юстиція, європейська інтеграція, правовий статус, саморегулювання, диджитал-трансформація, публічно-правовий мандат

experience, the article outlines several recommendations for the potential adaptation of certain elements into Ukrainian legislation. These include expanding the powers of private enforcement officers, integrating them more fully into the national digital infrastructure, and clarifying their status as public-law actors operating outside the civil service. The article argues that true enforcement efficiency lies not merely in statutory provisions but in actual institutional design, digital capacity, and strong self-regulatory governance – all of which Estonia exemplifies. The Estonian model offers valuable insights for Ukraine in its pursuit of a more functional, trustworthy, and modern enforcement system.

Keywords: kohtutäitur, bailiff, Estonia, private enforcement, digital justice, European integration, legal status, self-regulation, digital transformation, public-law mandate

Вступ. У червні 2016 року в Україні розпочалася реформа виконавчого провадження, яка започаткувала запровадження змішаної системи організації виконання, яка використовується у багатьох країнах Європи. Саме 02 червня 2016 року Верховна Рада України ухвалила закони «Про виконавче провадження» та «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів». Функціями з примусового виконання рішень судів та інших органів поряд із державними виконавцями, які входять до державної виконавчої служби, наділено й приватних виконавців. Запровадження в Україні інституту приватних виконавців стало реальним кроком, спрямованим на створення системи виконання за новими підходами.

Моделі виконання та способи використання європейського досвіду країн цивільного права (континентальної, романо-германської) правової сім'ї завжди перебували в колі уваги українських науковців; спори з різним рівнем дискусії продовжуються, оскільки наявність змішаної системи само по собі виступає певною недовершеністю, коли існує дві різні моделі, які повинні між собою співіснувати.

Проблеми організації виконання судових рішень в Україні, зважаючи на досвід європейських країн, досліджувалися в контексті пошуку ефективних моделей примусового виконання, запозичення найкращих практик функціонування інституту приватних виконавців, а також запровадження цифрових інструментів у виконавчому провадженні. Особлива увага приділялася порівняльному аналізу законодавства та практики держав-членів Європейського Союзу, зокрема: Франції, Німеччини, Нідерландів, Польщі та Естонії, – які успішно реформували свої системи виконання судових рішень. Дослідження вказують на важливість інституційної незалежності органів примусового виконання, належного контролю за їхньою діяльністю, професійної підготовки виконавців та забезпечення належного рівня електронізації процесу, що, у свою чергу, сприяє підвищенню ефективності виконання судових рішень та зміцненню дові-

ри до судової системи загалом. У какофонії реформ систем виконавчого провадження вирізняється естонський досвід, який поєднав практику швидкого переходу від радянської системи організації виконання судових рішень інших органів, а також насичення інструментів виконавчого провадження елементами цифрового врядування [1; 2; 4; 7; 9; 12; 13; 14; 16; 17].

З огляду на те, що Естонська Республіка перебувала з Україною на стартових позиціях з часу припинення СРСР, є флагманом процесів диджиталізації у сфері регулювання як приватно-правових відносин, так і систему публічного адміністрування, досвід цієї країни та порівняний аналіз моделей виконання України та Естонської Республіки може бути достатньо корисним. Як і Україна, Естонська Республіка отримала у спадок від СРСР систему примусового виконання судових рішень радянського зразка. Проте реформування полягало не в організації державної служби виконання або у запровадженні приватних виконавців як альтернативи судовим виконавцям, а у повній передачі приватним виконавцям усіх стягнень у державі. Головною ідеєю реформування системи виконання судових рішень в Естонії було те, що судових виконавців утримували за рахунок податків усі громадяни країни, серед яких є ті, які, можливо, жодного разу в житті не були в ролі стягувача чи боржника. За новою ідеологією, витрати на примусове виконання рішення має оплачувати особа, з вини якої порушене виконавче провадження, тобто боржник.

Метою статті є аналіз правового статусу судового виконавця в Естонській Республіці та вивчення досвіду цієї країни в контексті існування лише приватних виконавців як єдиного органу примусового виконання.

Виклад основних положень. Професійні виконавці в Естонії (оригінальна назва естонською – *kohtutäitur*, переклад англійською – *bailiff*) (далі – судовий виконавець) з 2001 року є приватними, а державні органи примусового виконання взагалі відсутні. *Kohtutäitur* як виконавець є незалежною особою, яка діє від імені держави, проте не належить до державної служби і фінансується напряму через оплату послуг учасниками провадження відповідно до затверджених тарифів. Це незалежна особа, яка діє від імені держави, але не є державним службовцем. Виконання рішень — державна функція, делегована особі з публічно-правовим статусом.

На початок 2025 року в Естонії здійснює діяльність 38 приватних судових виконавців у 4 округах [7]: робочий район Хар'ю, який включає повіт Хар'ю, Віруський, який включає повіти Ляене-Віру та Іда-Вірума, Тартуський (повіти Тарту, Вільянді, Йигева, Пилва, Валга та Виру), Пярнуський (повіти Пярну, Сааре, Хійу, Ляяне, Ярва та Рапла). Отож один естонський судовий виконавець обслуговав у середньому 34,1 тис. осіб населення. При цьому кількість діючих судових виконавців в Естонії зменшилася приблизно вдвічі за 21 рік після проведеної реформи [5; 8].

Основними законодавчими актами у сфері виконавчого провадження в Естонській Республіці є Закон «Про судових виконавців» [10] і Кодекс виконавчого провадження [3]. На підзаконному рівні діяльність судових виконавців також регулюється Положенням про судових виконавців Міністерства юстиції Естонської Республіки [11].

Закон про судових виконавців і арбітражних керуючих (*Kohtutäituri seadus*) визначає правовий статус, повноваження, обов'язки та організацію діяльності судових виконавців в Естонії. Він також регулює питання професійної етики, дисциплінарної відповідальності та функціонування Палати судових виконавців і арбітражних керуючих. Кодекс виконавчого провадження (*Täitemenetluse seadustik*) встановлює процедури примусового виконання судових рішень, включаючи порядок арешту майна, проведення аукціонів, взаємодію з боржниками та інші аспекти виконавчого провадження.

Законом «Про судових виконавців» визначено, що судовий виконавець від свого імені та на власну відповідальність виконує свої публічно-правові обов'язки як особа вільної професії. Судовим виконавцем в Естонській Республіці може стати громадянин держави-члена Європейського Союзу, який розмовляє і пише естонською мовою, є чесною і моральною людиною, має відповідну освіту, не менше одного року працював присяжним повіреним, суддею, нотаріусом, розпорядником майна банкрута або помічником судового виконавця, або працював

п'ять і більше років на посаді, що вимагає академічної або прикладної юридичної освіти, і склав іспит на отримання кваліфікації судового виконавця.

Судові виконавці в Естонії об'єднані в Палату судових виконавців та керуючих майном банкрута (*Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda*) (далі Палата). Тобто в Естонії ці дві професії (судових виконавців (*kohtutäitur*) і арбітражних керуючих (*pankrotihaldur*)) об'єднані однією професійною організацією. Палата встановлює стандарти етики, здійснює професійну підготовку та дисциплінарну відповідальність. Палата є публічно-правовою юридичною особою, членами якої є всі судові виконавці та особи, які мають право діяти як керуючі майном банкрута або консультантами з санації.

Естонія також бере участь у діяльності Міжнародного союзу судових виконавців (UIHJ) та інших європейських ініціативах щодо гармонізації стандартів примусового виконання. Це дозволяє вбудувати національну систему у європейський правовий простір і забезпечити обмін практиками у сфері транскордонного виконання судових рішень.

Організація виконання судових рішень в Естонії вважається однією з найбільш ефективних у Європі. Її модель відповідає ключовим орієнтирам, визначеним Керівними принципами CEPEJ (CEPEJ(2009)11), зокрема щодо доступності, оперативності, професіоналізму та справедливості. Естонський підхід базується на напівпублічній природі інституту судового виконавця, що поєднує автономію професії з елементами публічного нагляду, – така модель активно підтримується Радою Європи як одна з найкращих практик.

У CEPEJ(2009)11 визначено основні параметри ефективної системи виконання: незалежність виконавця, чіткий правовий статус, доступність для сторін, публічний контроль, а також належний рівень професійної підготовки. Важливою ознакою відповідності стандартам CEPEJ є наявність єдиного нормативного акта, що регулює доступ до професії, питання етики, стажування, дисциплінарної відповідальності, а також діяльність самоврядної організації. Крім того, CEPEJ особливо наголошує на необхідності цифровізації виконавчого процесу, прозорості процедур та гарантій балансу прав боржника і стягувача. Цим вимогам у цілому відповідає естонська модель організації примусового виконання.

Організація примусового виконання судових рішень в Естонії характеризується поєднанням публічної довіри, цифрової модернізації та професійної саморегуляції. Kohtutäitur як виконавець є незалежною особою, що діє від імені держави, проте не належить до державної служби і фінансується напряму через оплату послуг учасниками провадження відповідно до затверджених тарифів.

Однією з ключових особливостей є повний електронний доступ виконавця до державних реєстрів без звернення до суду чи інших органів: накладення арештів, пошук майна, перевірка банківських рахунків та взаємодія з іншими структурами здійснюються напряму, що забезпечує оперативність та зменшує адміністративні витрати. Виконавець має право самостійно накладати арешти в межах провадження, а малозначні вимоги можуть виконуватись у спрощений, напівавтоматичний спосіб без особистої участі виконавця.

В Естонії існує єдина національна платформа для проведення публічних аукціонів з реалізації арештованого майна, що виключає можливість непрозорих процедур.

Професійний контроль здійснюється через щорічне самозвітування виконавців, які зобов'язані подавати детальну інформацію щодо кількості виконаних і невиконаних проваджень, фінансової активності та скарг. Ця інформація опрацьовується Палатою судових виконавців і арбітражних керуючих, яка також виконує функції дисциплінарного органу, розробляє професійні стандарти та відповідає за неперервне навчання. Будь-які внутрішні інструкції чи методичні матеріали проходять експертизу на відповідність законодавству і затверджуються в установленому порядку. Запровадження обов'язкових семінарів з етики, відкритої оцінки ефективності виконавців, електронного документообігу з банками та іншими суб'єктами, а також розширення повноважень виконавця, зокрема у сфері врегулювання спорів або нотаріальних дій, створює модель функціональної багатовимірності. Водночас доступ до професії обмежений: кількість виконавців визначається міністерством на основі потреб округів, а

претенденти проходять конкурсний відбір. Така система забезпечує баланс між незалежністю, ефективністю та підзвітністю, слугуючи потенційною моделлю для впровадження в Україні за умов правового і технологічного оновлення системи виконавчого провадження.

Інститут судових виконавців Естонської Республіки функціонує на основі чіткого розмежування їхніх повноважень на службові дії та професійні послуги. До службових дій належать примусове виконання судових рішень, вручення документів, управління спадковим майном. Професійні послуги, які судовий виконавець може надавати поза межами виконавчого провадження, включають організацію аукціонів, надання юридичних консультацій, посвідчення фактів (впроваджено з 2018 року), медіацію та арбітраж. Виконавець зобов'язаний повідомити Палату про намір здійснювати такі послуги та укласти відповідний договір страхування відповідальності. Під час надання професійних послуг він не має права користуватися владними повноваженнями, притаманними службовій діяльності, і не може виконувати рішення, в ухваленні яких брав участь як арбітр.

Судовий виконавець не має права відмовлятися від надання професійної послуги без поважної причини, якщо вже взяв на себе відповідне зобов'язання. При цьому закон прямо забороняє виконавцю займатися підприємницькою діяльністю або бути учасником товариств із персональною відповідальністю, за винятком викладацької, наукової, творчої діяльності чи виконання функцій арбітражного керуючого. Інформація про участь у капіталі юридичних осіб підлягає оприлюдненню на сайті Палати.

Доступ до професії обмежений квотним принципом, кількість виконавців і межі округів затверджуються Міністром юстиції. Кандидат має пройти перевірку благонадійності (включаючи запити до колишніх роботодавців та освітніх установ), скласти іспит, пройти стажування під керівництвом двох наставників і представити звіт про виконання навчальної програми. Остаточне рішення приймає екзаменаційна комісія Палати. За негативними результатами стажування виконавець може бути звільнений до вступу на посаду. Призначена особа складає присягу на вірність Республіці, Конституції та закону. Всі виконавці мають службовий жетон, печатку і посвідчення. Бюро виконавця діє в межах його округу, має бути відкритим для прийому громадян не менше 4 годин щодня. Дозволено створення спільного бюро між кількома виконавцями, однак дії кожного вчиняються особисто, з відповідальністю за результат.

Діяльність виконавця оплачується у вигляді винагороди, що складається з фіксованої суми за відкриття провадження, основної та додаткової винагороди, податку з обігу та фактичних витрат. Винагорода сплачується боржником, але авансується стягувачем, який отримує повернення в разі стягнення всієї суми з боржника. Розмір винагороди прив'язаний до суми стягнення. Виконавець також може вимагати відшкодування витрат, пов'язаних із поїздками чи складністю дій, але не може включати до виконавчих витрат витрати на утримання офісу. Здійснення діяльності без чинного договору страхування відповідальності не допускається. Страховим випадком вважається неналежне виконання службових обов'язків виконавцем або його працівниками. У випадку, коли шкода не може бути покрита виконавцем, відповідальність покладається на Палату, а в окремих випадках – на державу, з правом зворотної вимоги.

Контроль за діяльністю судових виконавців здійснює Міністерство юстиції, а також Суд честі Палати, який розглядає порушення Статуту, норм етики та професійного звичаю. Перевірки бувають планові, позапланові та контрольні. Припис про усунення порушень не може містити юридичних оцінок. Дисциплінарна відповідальність охоплює догану, штраф або відсторонення від посади. Дисциплінарні справи розглядаються Судом честі, до складу якого входять як виконавці, так і арбітражні керуючі, та представник Міністерства. Рішення про відсторонення вноситься Міністру юстиції. Під час зупинення діяльності виконавець зобов'язаний дотримуватись високих етичних стандартів.

Виконавець має діяти безсторонньо, гідно та користуватися довірою осіб, стосовно яких здійснює дії — як у межах службової, так і позаслужбової поведінки. Він особисто здійснює ключові дії виконавчого провадження —завершення, розподіл коштів, передачу майна. У бюро виконавця, який працює понад два роки, обов'язково має бути хоча б один помічник. Поміч-

ник виконує доручення виконавця, має відповідну юридичну освіту, складає іспит і може тимчасово заміщати виконавця. Відповідальність за дії помічника несе виконавець.

У контексті цифрової трансформації системи примусового виконання в Естонській Республіці постає унікальний приклад функціонування виконавчого органу судового виконав-ця як складника інституційно-цифрової організації держави, що відповідає сучасним європейським стандартам *good governance* і принципам електронного урядування. Сама можливість здійснення виконавчих дій у режимі реального часу без залучення проміжних інституцій, зокрема шляхом автоматизованого арешту рахунків (*automatiseeritud konto arestimine*), є результатом глибокої інтеграції виконавця в інфраструктуру *X-Road* — національну платформу обміну даними, яка забезпечує взаємодію всіх баз даних публічного сектору. За допомогою системи X-Road виконавець має змогу оперативно перевіряти наявність активів, доходів чи майна боржника, що значно зменшує ризик їхнього приховування та мінімізує необхідність звернення до суду.

Kohtutäitur, діючи як публічний суб'єкт, наділений прямим цифровим доступом до державних реєстрів — реєстру нерухомості, банківських рахунків, транспортних засобів, соціального страхування тощо. Цей функціонал не є декларативним: виконавець не просто ініціює відповідні дії, а самостійно здійснює їх у цифровому середовищі, без необхідності попереднього дозволу інших суб'єктів чи органів. Такий підхід мінімізує ризики зловживань, підвищує ефективність і гарантує оперативність виконання судових рішень, особливо у справах, де важлива швидкість реагування (наприклад, накладення арешту до виведення активів).

Важливо, що цифровізація в Естонії не обмежується технічною автоматизацією окремих дій, а формує єдиний правовий простір [6], у якому Kohtutäitur функціонує в постійній онлайн-взаємодії з учасниками провадження — сторони можуть подати заяву, отримати повідомлення, оскаржити дію виконавця або ознайомитися з перебігом справи без фізичної присутності. Реалізація арештованого майна також відбувається через централізовану електронну платформу *e-Oksjon*, що забезпечує не лише прозорість і конкурентність, а й спрощує участь у торгах для широкого кола осіб.

На цьому тлі українська модель АСВП, хоча і містить окремі елементи цифрової трансформації, зокрема в частині електронного документообігу, залишається достатньо відокремленою і недостатньо інтегрованою в цифрову інфраструктуру держави, подекуди фрагментованою та недостатньо функціональною.

Висновки. Судові виконавці в Естонії діють від імені держави, хоча формально є представниками вільної професії. Це чітко демонструє концепт делегованої публічної влади (*delegated public authority*), що є характерною рисою сучасних правових систем континентальної Європи. Така модель дозволяє поєднати незалежність із обов'язковою підзвітністю.

Естонський досвід демонструє можливість реалізації концепції «виконавця як цифрового суб'єкта публічного права», спроможного діяти з наявністю значного обсягу владних повноважень із застосуванням потужного цифрового інструментарію. Інститут приватних виконавців в Україні продовжує розвиватися, але це відбувається доволі повільно. Необхідна подальша розбудова ефективної системи примусового виконання рішень із запозиченням кращих європейських практик. Для України подібний досвід виявляє не лише потребу в розвиткові цифрової інфраструктури, але й перегляді процесуального статусу виконавця та механізмів його взаємодії з державними інформаційними ресурсами, з урахуванням європейських підходів до балансування прав стягувача й боржника, прозорості процедур та ефективного контролю.

Україна вже має законодавчу основу для функціонування приватних виконавців, однак значна частина інструментів, передбачених законом, або працює неефективно, або застосовується фрагментарно. Естонський досвід демонструє, що не так важлива наявність механізмів у тексті закону, як реальна інтегрованість виконавця у цифрову систему держави, його автономія в межах чітких правил і постійний професійний контроль через саморегулювання.

Деякі аспекти особливостей доступу до професії та правового статусу судового виконавця в Естонській Республіці можуть бути імплементовані й у вітчизняне законодавство. Це і

вимоги до кандидатів у приватні виконавці щодо чесності і моральності, наділення приватних виконавців правом надавати оплатні юридичні консультації, посвідчувати або констатувати факти, які можуть бути використані в суді як докази, автоматизований арешт (блокування) рахунків боржника. Окремої уваги потребує дослідження питання можливості імплементації в українському законодавстві естонського підходу до фінансування діяльності виконавця за принципом «*user pays*» (користувач платить), який набуває все більшого поширення у практиці публічного адміністрування країн ЄС.

Посилання:

1. Alekand Anneli. The Estonian Universal Enforcement Procedure and the Bailiff as the Taker of Procedural Decisions. Juridica international. XV/2008. Pp. 115–124. URL: https://www.juridicainternational.eu/article_full.php?uri=2008_XV_115_the-estonian-universal-enforcement-procedure-and-the-bailiff-as-the-taker-of-procedural-decisions.

2. Binley Keith. Digitising Estonia's Judicial Systems (23.03.2024; 13:30). Courts Data Solutions. URL: https://courtsdatasolutions.com/analysing-estonias-approach-to-digitising-judicial-systems.

3. Code of Enforcement Procedure. Passed 20.04.2005. RT I 2005, 27, 198. (Entry into force 01.01.2006). Riigi Teataja. URL: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/517032022004/consolide.

4. Court Development Plan. 2024–2030. Harju County Court. URL: https://www.kohus.ee/sites/default/files/inline-files/Court%20Development%20Plan_Estonian%20Courts_English.pdf.

5. Diena su Estijos kolegomis — platesnis žvilgsnis į antstolio profesijos aktualijas. Judicial Officers in Lithuania. URL: https://www.antstoliurumai.lt/index.php?id=2943&page=13.

6. e-Justice. Factsheet. URL: https://e-estonia.com/wp-content/uploads/factsheet_e-justice.pdf.

7. Enforcement agent search. The Estonian Chamber of Enforcement Agents and Trustees in Bankruptcy. URL: https://kpkoda.ee/en/kohtutaiturid/kohtutaiturid-kontakt.

8. Estonia. European Collection and Enforcement Network. URL: https://www.connexxeu.com/en/countries/estonia.

9. Härmand K. AI Systems' Impact on the Recognition of Foreign Judgements: The Case of Estonia. Juridica International. 2023. Vol. 32. Pp. 107–118. https://doi.org/10.12697/JI.2023.32.09.

10. Kohtutäituri seadus. Vastu võetud 09.12.2009. RT I 2009, 68, 463. jõustumine 01.01.2010. Riigi Teataja. URL: https://www.riigiteataja.ee/akt/126062017059?leiaKehtiv.

11. Kohtutäiturimäärustik. Vastu võetud 15.12.2009 nr 42. RTL 2009, 98, 1456. jõustumine 01.01.2010. Riigi Teataja. URL: https://www.riigiteataja.ee/akt/107022020006.

12. Makk Margaret. Estonian Legal System and Legal Research. GlobaLex. URL: https://www.nyulawglobal.org/globalex/estonia1.html.

13. Saar I., Randlane K., Güldenkoh M., Silberg U., & Elling T. The efficiency of private enforcement of public law claims in Estonia. University of Tartu Library. URL: https://ojs.utlib.ee/index.php/TPEP/article/download/12989/8072/0.

14. Saar, Indrek and Randlane, Kerly and Güldenkoh, Maret and Silberg, Uno and Elling, Tõnis, The Efficiency of Private Enforcement of Public Law Claims in Estonia (April 19, 2016). Estonian Discussions on Economic Policy. 2016. Vol. 24, No. 1. https://doi.org/10.15157/tpep.v24i1.12989.

15. The enforcement system in Estonia. Kohtutäitur Katrin Vellet. URL: https://vellet.ee/en/the-enforcement-system-in-estonia.

16. Vilippus Elin. Debtor in Estonian Enforcement Proceedings and Options for Debt Rescheduling. 22e Congrès international des huissiers de justice Madrid – 2-5 juin 2015 – Madrid – 2-5 June 2015. https://uihj.com/archive-uihj/fr/ressources/21648/79/vilippus_-_w1p1.pdf.

17. Vilippus Elin. Estonia. Narrative National Report. https://www.enforcementatlas.eu/wp-content/uploads/2021/07/eu-enforcement-atlas-estonia-report.pdf.

Статтю було подано	04.04.2025	The article was submitted
Статтю було прийнято	18.04.2025	The article was accepted